

نیم زندگی

نیم زندگی

و.س. ناپیل

ترجمه پری آزر موند (مختاری)

کتاب روشن

تهران ۱۳۸۶

نیم زندگی

و.س. ناپیل

ترجمه: پری آرموند (مختاری)

چاپ اول: ۱۳۸۶؛ تیراژ: ۱۱۰۰ نسخه

حروفچینی: نوشتار

چاپ و صحافی: مؤسسه جهان کتاب

حق چاپ و نشر محفوظ است

مدیر تولید: هوش آذر نوش

مدیر فرهنگی: فریبا نیک‌زاد

تهران، صندوق پستی ۵۵۹-۱۵۸۵۵

تلفن: ۲۲۹۶۶۳۱۸؛ فاکس: ۲۲۹۴۲۶۷۴

E-mail: ketaberoushan@hotmail.com

شابک ۹۶۴-۹۰۹۰۱-۹-۳ ISBN: 964-90901-9-1

م.پل، ویدیادهار سوراج پراساد، ۱۹۴۲ - م.
Nalpasul, Vidhiad Har Suraj Prasad

نیم زندگی / و.س. ناپیل، ترجمه: پری آرموند (مختاری) - تهران:
کتاب روشن، ۱۳۸۶.
چهارم ۲۶۶ ص.

[SBN 964-90901-9-1]

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فید.
این کتاب در سال ۱۳۸۴ تحت عنوان: ما ترجمه: مانگ نهاد رافه تحت
عنوان: نیمه زندگی توسط پیک آوس منتشر شده است.
۱. وابسته‌های انگلیسی -- قرن ۲۰، الف. آرموند، پری (مختاری)،
۱۳۳۴ - م.رجو، ب. عنوان، ج. عنوان: نیمه زندگی.

۹۱۲ / ۹۱۲

۹۱۲ / ۹۱۲ PZ ۳
۱۳۸۶

کتابخانه ملی ایران

۸۹-۳۸۷۳۶

فهرست مطالب

یادداشت ناشر	هفت
درباره نویسنده	نه
پیشگفتار مترجم	یازده
یک بازدید سامرست موآم	۱
دو نخستین فصل	۳۹
سه ترجمه دوم	۱۲۳
سخنرانی و. س. ناپیل به مناسبت دریافت جایزه ادبیات نوبل ۲۰۰۱	۲۴۷

یادداشت ناشر

ادوارد سعید، صاحب نظر فلسطینی تبار امریکایی، در مقایسه ناپیل و سلمان رشدی گفته است که هر دو هندی تبارند، هر دو بزرگ شده محیط استعماری هستند. و هر دو استعمارستیز، ولی ناپیل صداقت دارد و صادقانه می نویسد، در حالی که سلمان رشدی حسابگر است و بازیگری می کند.^۱

هر سه نویسنده فوق، که گرچه انگلیسی زبان مادری آنها نبوده است، در حال حاضر از بهترین انگلیسی نویس ها محسوب می شوند، در ایران از شهرت کافی برخوردارند؛ هر چند در مورد سلمان رشدی باید بگوییم که سوء شهرت کافی؛ و نه فقط در ایران!

نیم زندگی شاید بهترین گواه درستی سخن ادوارد سعید باشد. ناپیل، در این کتاب، محیط استعمارزده کشوری فرضی را در افریقا - که به واقع می تواند هر یک از کشورها و جوامع استعمارزده افریقا، آسیا، و امریکای لاتین باشد - چنان به روشنی و سادگی به تصویر می کشد که خواننده خود به خود درمی یابد که حضور سرباز اشغالگر خارجی عملاً به چه

۱. نقل از کتاب فرهنگ و امپریالیسم، اثر ادوارد سعید، ترجمه اکبر افسری، انتشارات توس،

معنایی است و چطور باعث گسترش فساد در مقامات دولتی و محافل بازرگانی می‌شود و چگونه روسپی‌گری و فحشا، تزلزل مراتب اخلاقی، و گشایش میخانه‌ها و سایر مراکز عیش و نوش فسادآور را تشویق می‌کند. قصد بازگو کردن داستان نیم زندگی را نداریم، چون خود خواهید خواند، اما توجه به نکته اساسی و بنیادی فوق در کتاب حاضر حائز نهایت اهمیت است و نشان می‌دهد که ادبیات متعهد چه معنایی دارد و چطور می‌تواند، ضمن پرهیز از شعاردهی و جانبداریهای مستقیم «ایدئولوژیکی»، اذهان را نسبت به ماهیت استعمار و اشغال نظامی کشورها از سوی «ابرقدرتها» روشن کند و مفاصد این امر را نمایش دهد. از آقای دکتر نورالله مرادی که متن ترجمه را بدقت ملاحظه کردند و اصلاحات ویرایشی لازم را در آن اعمال کردند بسیار سپاسگزاریم.

درباره نویسنده

و. س. نایپل در سال ۱۹۳۲ در ترینیداد چشم به جهان گشود. وی نویسنده بیش از چهارده اثر تخیلی و ده اثر غیرتخیلی است که مورد اقبال همگان قرار گرفته است. وی برنده بیشتر جوایز مهم ادبی بوده است، از جمله، نوبل ادبیات ۲۰۰۱، و در ویلتشر، انگلستان، زندگی می‌کند.

از آثار و. س. نایپل، تخیلی: ماسازور مرموز، حق رأی الیور، خیابان میگوئل، خانه‌ای برای آقای بیسواس، آقای استون و ندیم سلحشوران، مردان مقلد، پرچمی در جزیره در یک کشور آزاد، چریک‌ها، خم رودخانه، راز ورود، راهی در جهان؛ و غیرتخیلی: معبر میانی، منطقه تاریک، فقدان ال دورادو، باراکون شلوغ، هند: تمدن زخم‌خورده، بازگشت اوپرون، در میان مؤمنان: سفر اسلامی، یافتن مرکز، چرخشی در جنوب، هند: یک میلیون شورش، و رای باور، بین پدر و پسر نامه‌های خانوادگی.

پیشگفتار مترجم

وید یادهار سوراجپراساد ناپیل^۱ نویسنده هندی تبار و برنده جایزه ادبیات نوبل ۲۰۰۱، در سال ۱۹۳۲ در ترینیداد چشم به جهان گشود، و در سال ۱۹۵۰ با استفاده از بورس دولتی ترینیداد به دانشگاه آکسفورد رفت و در انگلستان ماندگار شد.

ناپیل پنجاه سال است که می نویسد. حاصل این سالیان دراز ۲۵ رمان و اثر تخیلی و غیرتخیلی است. نیم زندگی آخرین رمان اوست که نگارشش را در سال ۲۰۰۰ به پایان برد و در سال ۲۰۰۱ در انگلستان به چاپ رسید. ناپیل برنده بیشتر جوایز بزرگ ادبی بوده است. مردی که به زعم بسیاری یکی از بزرگترین نویسندگان سده بیستم و از طلایه داران ادبیات پسااستعماری است، خوانندگان کتابهای خود را بیشتر در کشورهایی که زمانی مستعمره بوده اند می بیند تا در انگلستان – جایی که زیستگاه اوست و کتابهایش در آن جا به چاپ می رسد.

ناپیل در نوشته های خویش جامعه انگلستان را به باد انتقادهای گزنده و تلخ می گیرد. به باور وی، این جامعه دیگر از ایده تمدنی والایی

1. Vidiadhar Surajprasad Naipaul

برخوردار نیست و نادانی و سطحی بودن و عامه‌پسندی فراگیر آن را به سرایشی سوق می‌دهد. در گفتگویی در این زمینه چنین اظهارنظر می‌کند: «در روزگاری که همه مردم فرهنگ‌دانی را بزرگ می‌دارند و تمام فشار دولت و رسانه‌ها در جهت فرهنگ‌دانی است نمی‌توان فریافت‌های فرهنگ والا را دوباره برقرار کرد. فرهنگ والا عملاً از شهر رخت بر بسته است. مسئولیت این وضع تا اندازه‌ای به گردن سیاست است. در سال ۱۹۴۵ یک انقلاب بزرگ اجتماعی روی داد که هنوز هم ادامه دارد. این انقلاب از جهاتی خوب و از بسیاری جهات دیگر ویرانگر بوده است.»

در بطن اکثر نوشته‌های ناپل غریبه‌ای است که در تکاپوست تا تغییرات جامعه‌ای را که زمانی زیر یوغ استعمار بوده است درک کند چرا که انسان باید به فریافتی راستین از خویشتن و از جهان دست یابد. درونمایه نوشته‌های ناپل، احترام به خویشتن و ساختن خویشتن است. به باور وی هر کسی و نیز هر جامعه‌ای خود باید با تلاشی آگاهانه به این احترام‌گذاری به خود و خودسازی برسد؛ این چیزی نیست که دیگری به انسان پیشکش کند. وی در آغاز رمان خم رودخانه می‌گوید: «دنیا این است که هست؛ آنهایی که هیچند، و به خویش اجازه می‌دهند هیچ گردند، جایی در آن ندارند.»

می‌توان گفت که هر اثر ناپل نه تنها برداشت سنجیده نویسنده از اجتماع - و به گفته وی ضبط تمدن در برهه خاصی از زمان - که بازتاب بخشی از شخصیت و زندگی وی نیز هست. این درهم پیچیدگی تجربه شخصی و دیدگاه اجتماعی در نیم زندگی کاملاً ملموس است. هر چند هند جایگاه الهام‌بخش ویژه‌ای در آثار ناپل دارد، اندیشه‌های او، و بدین‌سان گستره کارهای او، جهانی است. واقعیت و تخیل در قلم توانای او به گونه‌ای تفکیک‌ناپذیر درهم می‌آمیزد. یکی از ناقدان ناپل می‌نویسد:

«وی نویسنده‌ای است بی‌همتا. همه نویسندگان هندی تبار در مقامی بعد از او قرار دارند. هیچ یک پیشینه او را نداشته است؛ هیچ کدام با دانش تاریخی ژرف‌تری از او نمی‌نویسد. او که خود از حاشیه برخاسته است به مردمانی که در صفحات تاریخ یا ادبیات نانوشته مانده بودند ارزش و بها داد و بدین‌سان مرکز ثقلی به وجود آورد. کتاب‌های ناپیل عاری از همدردی سطحی بسیاری از نویسندگانی است که در جستجوی افسانه‌های احساساتی در پی زمینه‌های خارجی بوده‌اند تا برای خوانندگان شهرهای بزرگ داستان‌سرایی کنند.»

نثر ناپیل مؤثر، روشن، قاطع، ساده، و زیباست و دور از عبارت‌پردازی‌های متعارف؛ در به کار بردن کلمات بسیار مقتصد است و در گزینش واژه‌ها وسواسی، تا هر واژه و جمله معنا و جایگاه دقیق خود را بیابد. برای تأکید روی مفاهیم واژه‌ها را تکرار می‌کند. می‌گوید: «من با دقت بسیار می‌نویسم. واژه‌ها بسیار ساده‌اند و وقتی که شما بسیار ساده می‌نویسید باید واژه‌های درست را به کار ببرید. نوشتن عبارت است از یافتن جالب‌ترین راه برای انجام دادن کار نه کاربرد کاهلانه کلمات». ذهنی تحلیل‌گر دارد و در حین نوشتن به واقعیت‌های ژرف‌تری دست می‌یابد که با تازگی و طراوت و صمیمیت به خواننده عرضه می‌کند.

نیم زندگی قصه مکررِ هر چند نهان و ناگفته — خود رها کردن است در توفان حوادث و چنگ زدن به هر تخته پاره‌ای برای نجات، بدون آگاهی از آن که تخته پاره سر از کجا بر خواهد آورد؛ نیم زندگی تصویری است تأمل برانگیز از پرداختن انسان به ژرفای راستین زندگی خویش. ناپیل در نیم زندگی به کاوش روح و اندیشه انسانی می‌پردازد که می‌داند چه نمی‌خواهد اما نمی‌داند چه می‌خواهد، از حال می‌گریزد و از گذشته خود می‌گسلد — هر چند که سایه گذشته هرگز او را رها نمی‌سازد — و می‌کوشد

تا با هم رنگ شدن با جماعات تازه باور کند که خویش را در جامعه‌ای دیگر مستحیل ساخته و آدم دیگری شده است اما تفاوت‌های فرهنگی و ظاهری همواره هشدار می‌دهد بر متفاوت بودن او — چیزی که بناچار بدان خو می‌گیرد. تنها به بهای از دست دادن بهترین سال‌های عمر است که به ناتوانی خود در رقم زدن سرنوشت خویش پی می‌برد؛ به دنبال سفری دراز و دشوار که از گوشه‌ای دور افتاده در هند زیر یوغ استعمار آغاز می‌گردد و با گذاری از لندن به مستعمره‌ای در می‌انجامد، درمی‌یابد حیاتی که طی همه این سالها زیسته، زندگی شخص دیگری بوده است، نیم زندگی در میان مردمان نیم — نیم. و آیا این قصه زندگی بسیاری از آدمیان نیست؟ طرح روی جلد کتاب — نیم مار در نیم بطری — و این که شخصیت اصلی کتاب — ویلی سامرست چاندران — می‌خواهد بطری را بشکند و مار را آزاد سازد تمثیلی است بسیار قوی و گویا.

نیم زندگی زمانی است مؤثر، جهانی، و تفکر برانگیز، با نثری بُرنده، روشن، و بی‌پیرایه. کوشش مترجم بر این بوده است که، ضمن حفظ روانی کلام، سبک نگارش نویسنده را در ترجمه به‌طور کامل منعکس سازد.

پری آزمونند — مختاری